

Klik og vælg dato
J.nr. 2025 - 6053

Kontor:
Moms og Afgifter [MOA]

Initialer:
ELo

Samrådsspørgsmål L (SAU alm. del)

Tale til besvarelse af spørgsmål L (SAU alm. del) den 25. september 2025.

Spørgsmål L

Finder ministeren det forsvarligt, at beslutninger om tobaksafgifter og forebyggelse af rygning træffes på et beregningsgrundlag, der adskiller sig markant fra både Kraka Economics vurderinger og nabolandenes praksis, og som helt udelader de veldokumenterede samfundsøkonomiske gevinster ved lavere tobaksforbrug, og vil ministeren tage initiativ til at udvikle beregningsmodellerne, så de afspejler både sundhedsøkonomiske effekter og international viden?

Indledning

Tak for invitationen. Og tak til samrådsstilleren for spørgsmålet om Skatteministeriets beregninger af afgiftsforhøjelser på tobak.

Først og fremmest vil jeg sige, at det ligger regeringen meget på sinde at begrænse rygning og brug af nikotinprodukter særligt blandt børn og unge.

Derfor har denne regering, men også den forrige Socialdemokratiske regering, gennemført en række afgiftsforhøjelser med netop det formål.

I forbindelse med finanslovsaftalen for 2020 forhøjede vi i den tidligere Socialdemokratiske regering sammen med Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet tobaksafgifterne svarende til en gennemsnitlig samlet

prisstigning på cigaretter på knap 50 pct. Forhøjelserne trådte i kraft i 2020 og 2022.

På EU-plan støtter regeringen også arbejdet for højere afgifter på tobak og nikotin i forbindelse med forhandlingerne af et netop fremsat revideret tobaksbeskatningsdirektiv, der skal sikre højere minimumsavgifter og en fælles afgiftsstruktur på tværs af alle EU-lande. Det glæder mig.

Fra dansk side betyder højere minimumssatser i hele EU, at vi kan undgå noget af den grænsehandel, der spiller en stor rolle i Skatteministeriets provenuberegninger af afgiftsforhøjelser på tobak.

Afgifter er et vigtigt instrument, når det gælder om at begrænse rygning, og derfor hilser jeg det også velkomment, at vi i Folketinget har en dialog om, hvordan man vurderer konsekvenserne af at øge afgifterne på tobak.

Lad mig også understrege, at Skatteministeriets skøn for provenuet på tobaksområdet er forbundet med stor usikkerhed. Jeg tror, at alle fagøkonomer vil skrive under på, at denne type beregninger er svære at lave. Og at ingen kan lave skråsikre forudsigelser.

Usikkerheden bliver bestemt ikke mindre af, at der i det konkrete tilfælde er tale om afgiftsforhøjelser, der svarer til, at en pakke cigaretter kommer til at koste 100 kr.

Svar på samrådsspørgsmål L

Lad mig først understrege, at Kraka Economics og Skatteministeriet tilsyneladende er enige, når det handler om, hvor meget rygning i Danmark påvirkes ved ændrede priser. Her benytter Kraka Economics og Skatteministeriet samme forudsætning, og de kommer derfor frem til samme resultat.

Men der er uenighed om, hvor følsom grænsehandlen er.

Uanset hvilken model eller metode man bruger, så er det forbundet med særligt stor usikkerhed at regne på meget store afgiftsforhøjelser, som ligger udenfor, hvad vi i Danmark har erfaring med. Det gælder selvfølgelig også Skatteministeriets model.

Ikke desto mindre har Skatteministeriets model vist sig rimelig retvisende fx i forbindelse med de seneste store afgiftsforhøjelser på tobaksområdet, hvor afgifterne, som nævnt, blev forhøjet i 2020 og 2022, så prisen for en pakke cigaretter samlet set steg med knap 50 pct.

Når Kraka Economics argumenterer for, at Skatteministeriets grænsehandelsfølsomhed overvurderer forbrugernes tilbøjelighed til grænsehandel, så henviser man blandt andet til norske erfaringer.

Men Skatteministeriet er uenig i, at norske erfaringer er et godt sammenligningsgrundlag. Simpelthen fordi mulighederne for grænsehandel er betydelig anderledes i Norge, end de er herhjemme.

I Norge er det tilladt for norske grænsehandlende at indføre 100 cigaretter fra udlandet. Til sammenligning er den vejledende mængde 800 cigaretter i Danmark og i resten af EU. Altså otte gange større.

Og så er der geografien, som ikke er uvæsentlig, når det gælder grænsehandel. Danmark ligger tættere end Norge på lavprisområder i Østeuropa. Det må forventes at have betydning for, hvor meget grænsehandel, der er ved en given pris.

Hvis ikke Norge er et godt sammenligningsgrundlag – hvad er så?

Ifølge Skatteministeriet vil det vil give mere mening at sammenligne Danmark med erfaringerne fra andre EU-lande med høje tobaksafgifter.

Det kunne for eksempel være Frankrig, som oplever store udfordringer med grænsehandel ved en pris på ca. 90 kr. pr. pakke cigaretter. Her er andelen af grænsehandlede og illegale cigaretter steget til omkring 50 pct. af forbruget. Til sammenligning udgjorde grænsehandlede og illegale cigaretter ca. 35 pct. af forbruget i Norge ved en pris på 100 kr.

Skatteministeriet er løbende i kontakt med Indenrigs- og Sundhedsministeriet, for at sikre det bedste grundlag for at opgøre de såkaldte eksterne omkostninger, som indgår i beregningen af de samfundsøkonomiske konsekvenser ved rygning.

De eksterne omkostninger, som Skatteministeriet anvender i beregningerne af de samfundsøkonomiske konsekvenser, er baseret på en opgørelse over de samlede omkostninger ved rygning opgjort af Sundhedsstyrelsen. Heri er der blandt andet medregnet de direkte omkostninger forbundet med rygning.

Det handler om de samfundsøkonomiske omkostninger forbundet med for eksempel læge- og hospitalsbesøg. Og om øgede omkostninger til medicin og hjemmehjælp.

Derudover medregnes de indirekte omkostninger forbundet med rygning.

Det handler om det produktionstab, der opstår ved, at rygere har et øget sygefravær. At rygere i højere grad kommer på førtidspension. Og at rygere dør tidligere på grund af rygning.

Men som jeg sagde indledningsvis, synes jeg, at det er sundt med kritiske øjne på vores regnemodeller og beregninger.

Derfor endnu engang tak for spørgsmålet til samrådsstilleren.

Og tak for ordet.